

Cuprins

Abrevieri	XV
Introducere	1
PARTEA I. Responsabilitate și răspundere penală	5
Capitolul I. Responsabilitatea socială și răspunderea juridică	7
Secțiunea 1. Delimitări terminologice	7
§1. Responsabilitatea socială a grupului.....	8
§2. Responsabilitatea socială a individului.....	8
§3. Răspunderea juridică	9
Secțiunea a 2-a. Modul trecerii de la responsabilitate la răspunderea penală	9
Capitolul II. Fundamentele responsabilității penale	12
Secțiunea 1. Morala publică – existența unui standard socialmente acceptat al comportamentelor.....	13
§1. Morala minorităților naționale și tradițiile lor juridice	16
§2. Comportamente și identități sexuale minoritare	18
§3. Morala religioasă	19
Secțiunea a 2-a. Securitatea națională și interesul general	21
Secțiunea a 3-a. Drepturile și libertățile persoanelor	22
Capitolul III. Condițiile răspunderii penale	24
Secțiunea 1. Vinovăția – condiție și cauză a răspunderii penale.....	25
Secțiunea a 2-a. Caracterul nejustificat al faptei	27
Secțiunea a 3-a. Imputare juridică sau cauzalitate naturală?	28
§1. Răspunderea penală restrânsă	31
§2. Iresponsabilitate penală	32
§3. <i>Actio libera in causa</i>	33

Secțiunea a 4-a. Eficiență sistemică prin înlăturarea răspunderii penale	36
§1. Despre rațiunea înlăturării răspunderii penale	37
§2. Imprescriptibilitatea răspunderii penale sau „dreptul de a nu uita”	39
Capitolul IV. „Dreptul de a pedepsi” – consecințele sanționatorii ale răspunderii penale	43
Secțiunea 1. Eficiența ca represiune – pedepsele penale	44
Secțiunea a 2-a. Eficiența ca prevenție – măsurile de siguranță	47
Secțiunea a 3-a. Eficiența ca educație – măsurile educative	49
Capitolul V. Sfera răspunderii penale – limitele incriminării.....	57
Secțiunea 1. Formalizarea penalizării faptelor – reflex al priorității liberale a justului asupra binelui.....	58
§1. Caracterul formal al principiului legalității infrajecțiunilor și pedepselor	58
1.1. Procedura legislativă ca garanție și limită formală a penalizării.....	59
1.2. Siguranța în aplicarea dreptului penal	60
1.3. Încălcarea securității juridice printr-o prea deasă modificare a legii.....	63
§2. Tautologiile penalizării.....	72
2.1. Fapta prevăzută de legea penală.....	73
2.2. Despre natura penală a sancțiunilor penale	73
2.3. Tentative de depășire în jurisprudența Curtii Europene a Drepturilor Omului	75
§3. Pericolul „formelor fără fond” în materia răspunderii penale.....	78
3.1. Incapacitatea sistemului de a se autolimita	78
3.2. Concluzie liberală: „penalul de piață” ca reflex al economiei de piață.....	80
§4. Interpretarea <i>a profesia</i> a legislației penale	81
4.1. Interpretarea <i>a profesia</i> contra interpretării teleologice.....	82

4.2. Problema legii penale mai favorabile	84
Secțiunea a 2-a. Reversul: prioritatea binelui asupra justului?.....	90
§1. Societatea penală bună sau despre limitele materiale ale intervenției penale	90
§2. Principiul legalității ca limită materială a incriminării.....	91
Secțiunea a 3-a. Juridicizarea responsabilității: despre limitele răspunderii juridice	94
§1. Limitele instituționalizării juridice a comportamentelor sociale.....	95
§2. Feedback-ul specific instituției responsabilității penale	99
§3. Durabilitatea instituției răspunderii penale	100
§4. Modul de determinare a finalității instituției răspunderii penale.....	105
Capitolul VI. Pentru o analiză sistemică a responsabilității penale	112
Secțiunea 1. Trăsăturile sistemului răspunderii penale	112
§1. Claritatea normelor represive	113
§2. Asigură normele penale coerența sistemului răspunderii penale?.....	115
§3. Despre consistența sistemică și câteva „situații excepționale”	116
§4. Completitudinea <i>versus</i> dreptul penal ca <i>ultima ratio</i>	117
Secțiunea a 2-a. Este răspunderea penală un sistem?.....	118
PARTEA a II-a. Aporii ale eficienței sistemului responsabilității penale.....	119
Capitolul I. Despre ce eficiență este vorba?	120
Secțiunea 1. Eficiența ca finalitate a sistemului responsabilității penale	120
Secțiunea a 2-a. Dependența responsabilității penale de morala publică	121
§1. Multiplicarea infracțiunilor care dau satisfacție opinie publice	122

1.1. Apelul excesiv la infracțiunea de grup criminal organizat	122
1.2. „Moda” incriminărilor sau răspunderea penală ca soluție universală.....	124
§2. Opinia publică și modificările legislative	126
2.1. Despre rațiunea reducerii limitelor de pedeapsă	126
2.2. Revizuirea sancțiunilor în dreptul penal elvețian – evoluție sau presiune a opinie publice?	129
Secțiunea a 3-a. Aplicarea dreptului – eficiență sistemică sau presiune publică?.....	132
§1. Despre eficiența măsurilor preventive	132
1.1. Despre eficiența duratei reținerii	133
1.2. Arestarea preventivă în context securitar	138
1.3. Eficiența măsurii arestului la domiciliu.....	139
§2. Tendințe securitare într-un domeniu nepermis: arestarea preventivă a minorilor	143
Secțiunea a 4-a. Eficiența responsabilității penale ca răspuns la cererea de securitate.....	146
§1. Terorismul cibernetic sau despre schimbarea naturii pericolelor la adresa statului de drept.....	147
§2. Reacția instinctivă a societăților democratice – o derivă normativă către autoritarism?	150
§3. Valoarea liberală a vieții private în luptă cu legile „Big Brother”	165
§4. Teama de răul absolut – iluzia „riscului zero”	173
Capitolul II. „Eficiență pentru cine?” sau despre beneficiarii responsabilității penale.....	178
Secțiunea 1. Justiție „excepțională”	179
§1. Situația de fapt.....	180
§2. Acuzația penală	181
§3. Infracțiuni comise sau omise?	184
§4. Examenul legăturii de cauzalitate	185
4.1. Natura culpei	185
4.2. Specificitatea legăturii de cauzalitate în cadrul unei rețele cauzale.....	187

Secțiunea a 2-a. Un precedent periculos în materia răspunderii penale	190
Secțiunea a 3-a. Interesul general versus interesul particular – o perspectivă corectă?	192
Capitolul III. „Eficiență, dar în ce mod?”	194
Secțiunea 1. Medierea ca mijloc de responsabilizare a individului	194
§1. Eficiența medierii în procesul penal	194
§2. Renunțarea la urmărirea penală	196
§3. Analiza medierii în dreptul elvețian	198
Secțiunea a 2-a. Recunoașterea vinovăției – procedură de tip <i>plea bargain</i> ?	200
Secțiunea a 3-a. „Psihiatrizarea” justiției penale?	203
§1. Expertiza psihiatrică – instrument sau element incontornabil pentru judecătorul penal?	203
§2. Sancțiunea penală – „responsabilitate” împărțită între judecător și psihiatru	209
2.1. Noua amploare a intervenției expertului psihiatru.....	209
2.2. Judecătorul penal între libertate și constrângere procedurală	210
2.3. Cele două fațete ale unei relații – conflict sau colaborare?.....	211
Capitolul IV. Probarea eficienței sistemului responsabilității penale	213
Secțiunea 1. Probarea eficienței incriminării crescânde	214
Secțiunea a 2-a. Probarea eficienței sistemului sanționator	214
§1. Pedepsa pecuniară pusă în cauză	214
§2. Dependența aplicării și executării muncii în folosul comunității de voința condamnatului	217
§3. Eficiența pedepselor privative de libertate de scurtă durată.....	222
Secțiunea a 3-a. Analiza eficienței măsurilor de siguranță terapeutice.....	225

§1. Eficiență sau grad de reușită al măsurilor terapeutice?.....	225
1.1. Tratarea problemelor medicale și psihice.....	226
1.2. Tratatamentul instituțional al dependențelor și „recăderea în viciu”	228
1.3. Măsurile aplicabile tinerilor adulți – o responsabilitate juvenilă?	229
§2. Reîntoarcerea la justiția penală represivă?.....	231
2.1. Eficiența internării „obișnuite” în dreptul elvețian.....	232
2.2. Internarea pe durata vieții – există motive pentru a o menține în sistemul sancționator elvețian?.....	233
Secțiunea a 4-a. Responsabilitatea restrânsă și individualizarea pedepselor	236
§1. Schimbarea de paradigmă prin rigidizarea sistemului.....	236
§2. Individualizarea pedepselor – căutarea echilibrului printre indicii numerici.....	237
§3. „ <i>Guidelines sentencing</i> ” à la suisse.....	239
Concluzii generale.....	243
Bibliografie generală.....	251
Jurisprudență	259
1. Jurisprudență națională	259
2. Jurisprudență CEDO.....	259
3. Alte decizii relevante	260
Index alfabetic	261